

Till Stockholms Hamn AB:s styrelse

Redovisning av nuläget rörande framtagande av en kajstrategi

Bakgrund

I förslaget till Stockholms stads ägardirektiv till Stockholms Hamn AB för 2014 finns tre punkter med uppdrag rörande stadens kajer i innerstaden:

- fortsätta utvecklingen och upprustningen av stadens innerstadskajer
- delta i arbetet med en ny stadsövergripande kajstrategi
- tillgängliggöra stadens kajer

Vidare sägs under avsnittet om ”Bolagets mål och uppgifter”:

”Stadens kajer ägs och driftas av olika parter inom staden. Flera andra aktörer som Statens fastighetsverk och Kungliga Djurgårdsförvaltningen äger också mark vid vattnet. Det bör utredas om de olika aktörerna kan samverka bättre och Stockholms Hamnar bör samordna arbetet med att ta fram en strategi kring hur stadens kajutrymmen ska användas och vilka principer som bör gälla. I detta arbete ska uppdraget vara att skapa förutsättningar för kollektivtrafik på vatten i samråd med huvudmannen för kollektivtrafik. Ambitionen bör vara att göra kajerna så tillgängliga för stockholmarna som möjligt.”

Motsvarande skrivningar har även tidigare år funnits med i ägardirektiven till Stockholms Hamn AB. Sedan tidigare finns också ett arbete igångsatt där Stockholms Hamnar, Exploateringskontoret, Idrottsförvaltningen och Trafikkontoret bland annat arbetar fram en samlad bild över kaj- och strandpartier i centrala Stockholm. Trafikkontoret har varit sammanhållande i arbetet.

Stockholm Hamn AB:s synpunkter

Det råder stor konkurrens om kajutrymmet i centrala Stockholm och det är inte möjligt att tillgodose alla önskemål och behov vid de kajer som Stockholms Hamnar förvaltar. Därför är det viktigt att samverka med andra förvaltare av kajer inom staden för att få ett optimalt utnyttjande av kajerna. Vid sidan av andra nämnder inom staden är det framför

Renhållningsnämnden som reglerar drift- och underhållsansvar, tillsyn av kajer, bryggor, slussar m.m.

- **Kungliga Djurgårdsförvaltningen** ansvarar för Djurgården.
- **Statens Fastighetsverk** ansvarar för Skeppsholmen, Beckholmen och Riddarholmen.
- **Riksdagsförvaltningen** ansvarar för området runt Riksdagshuset.
- **Trafik- och Renhållningsnämnden** har ansvar för vissa kajer och stränder, för drift och underhåll av gator och torg, parkeringsverksamhet, upplåtelse på offentlig mark, avfallshantering, trafik och tillgänglighet.
- **Exploateringsnämnden** är formellt ägare av stadens mark och vatten.
- **Stadsdelsnämnderna** har ansvar för drift och underhåll på parkmark och längs flera av centrala Stockholms strandlinjer.
- **Idrottsnämnden** svarar för flertalet avtal med fritidsbåtsklubbarna avseende bryggor samt mark för vinterförvaring.
- Det finns också inslag av **Privat mark**, bland annat vid Lilla Essingen och Lövholmen vid Liljeholmen.

Verksamheterna längs kajerna

På mark och vatten i anslutning till stadens kajer och stränder finns många olika verksamheter som konkurrerar om utrymmet::

- Den **rörliga sjöfarten (yrkessjöfarten)** är dominerande längs Stockholms Hamnars anläggningar. Hit hör den tyngre sjöfarten med gods- och passagerare samt kryssningsfartygen. Skärgårdstrafiken, sightseeingbåtarna och den kollektiva sjötrafiken är andra viktiga delar av den rörliga sjöfarten, liksom Hop-on-hop-off- båtarna, sjötaxi, bogserbåtar, bunkerfartyg, charaterbåtar och yatcher.
- **Kommersiella stillaliggande fartyg och pontoner** ligger permanent förtöjda och kan innehålla hotell, vandrarhem, restauranger och caféer. Dessa förekommer både inom Stockholms Hamnars områden men också vid andra kajer och stränder i Stockholm.

- Anläggningar för **fritidsbåtar** finns både i form av båtklubbar med båt- och uppläggningsplatser för medlemmarna, men också i form av gästhamnar.
- **Båthållplatser** har inrättats av Stockholms Hamnar för att göra stadens kajer tillgängliga för hämtning och lämning av passagerare. Vissa båthållplatser är i första hand avsedda för yrkestrafiken, medan andra kan användas tillfälligt av fritidsbåtar.
- **Bo på Båt** innebär att ett fungerande fritidsskepp också kan användas som bostad och förtöjas vid en hyrd plats. Stockholms Hamnar har inrättat ett antal sådana platser på Söder Mälarstrand där fartyget ansluts med el och VA.
- **Badplatser** finns i såväl centrala Stockholm som i andra delar av staden. Badplatser finns både i form av bryggor, klippbad och sandstränder. Stadsdelsförvaltningarna ansvarar för Strandbaden.
- Det finns för närvarande fyra **Snötippor** längs innerstadens kajer. De ligger i Värtan, vid Stadsgårdskajen, Norr Mälarstrand samt en reservtipp i Nybroviken.
- **Parkeringsytor** för allmänheten finns bland annat längs Norr Mälarstrand, Söder Mälarstrand, Strandvägen och Skeppsbron.
- Parkeringsytor samt **platser för lassning och lossning** finns också för varuförsörjning till exempelvis skärgårdstrafiken och verksamheterna i de byggnader som ligger längs kajerna. Vid Stadsgården, Värtan och Frihamnen finns också uppställningsplatser för bussar och taxi som stöd för färje- och kryssningstrafiken.
- Det finns ett stort antal **byggnader** längs stadens kajer och stränder. Vissa fyller funktioner som terminaler för sjöfarten, andra är restauranger, caféer, museum och kontor.

Pågående arbete

Eftersom det finns flera förvaltare av kajområden och att det också finns olika intressen av hur kajer och kajområden ska disponeras, är det viktigt att skapa ett forum för hur dessa frågor ska hanteras i staden. Ett arbete med dessa frågor har skett i en grupp inom staden där Trafikkontoret varit sammankallande. Förutom Trafikkontoret och Hamnen har även Exploateringskontoret och Idrottsförvaltningen deltagit i detta arbete. Ett koncept till en intern handlingsplan har tagits fram. Syftet med handlingsplanen,

benämnd *Kaj och Strand Stockholm, vattennära miljöer i centrala staden*, är att ge en samlad bild av förhållandena och ge en bättre samsyn mellan olika kompetensområden samt vara till vägledning vid bedömning av olika frågeställningar.

Fortsatt arbete

Det pågående samarbetet mellan Stockholms Hamnar, Trafikkontoret, Exploateringskontoret och Idrottsförvaltningen ska fullföljas. Kungliga Djurgårdsförvaltningen och Statens Fastighetsverk ska involveras i arbetet. Stockholms Hamnar har kommunfullmäktiges uppdrag att samordna arbetet. I det fortsatta arbetet kommer Stockholms Hamnar också att fortsätta dialogen med landstingets Trafikförvaltning i syfte att öka nyttjandet av vattenvägarna för kollektivtrafik.

Den totala tillgängliga längden av kajer för sjöfart kommer sannolikt att minska i framtiden, samtidigt som behoven ökar. Nyexploatering i Södra Hammarbyhamnen, Årstahamnen och Marievik är exempel på förändringar som ger inskränkningar för den rörliga sjöfarten. Följden blir att fler tillgängliga kaj- och strandlinjer måste utnyttjas bättre. I det fortsatta arbetet är en viktig uppgift att lösa konflikter mellan olika intressen som uppkommer på grund av detta.

Stockholm Hamnars utgångspunkt är att yrkessjöfarten med fartyg för passagerare och gods, kryssningstrafik, skärgårdstrafik, sjöburen kollektivtrafik samt trafik med charterbåtar ska prioriteras längs Hamnens kajer och där bland annat det djup finns som dessa verksamheter kräver. Lägre prioritet, men fortfarande viktiga inslag i sjöfartsstaden Stockholm, har tillhandahållandet av kajer för yatcher, skutor, båtboende, event och restauranger. I samarbetet med de andra huvudmännen för kajer i centrala Stockholm blir bland annat frågan om tillskapande av gästplatser för event, yatcher och fritidsbåtar viktig. Längs Stockholms Hamnars kajer bör ställaliggande kommersiella fartyg med hotell och kontor successivt fasas ut.

En bärande princip för det fortsatta arbetet ska också vara att stärka stadens kontakt med vattnet. Kajytorna ska så långt som möjligt hållas tillgängliga för stockholmare och besökare. Ytor på land som inte behövs för sjöfarten ska ges liv genom bland annat restauranger, caféer och uteserveringar.

Tillsammans med de andra intressenterna finns behov av att utveckla en samsyn kring hur samarbeten ska fungera samt vilka verksamheter som ska prioriteras var. Nedan ges några exempel på frågor av övergripande karaktär:

- Båthållplatser och allmänna bryggor
- Samarbete för att skapa utrymme för event och evenemang-
- Samarbete vid event och evenemang

- Samarbete kring remisser, tillstånd och bygglov
- Samarbete i allmännyttiga frågor, som t ex placering av snötippar, uppställning av museikranar (t ex giraffkranen) och andra kajnära verksamheter
- Samarbete kring olika kundfrågor
- Framtida behov av båtplatser för yatcher, fritidsbåtar, skutor, båtboende mm
- Exploateringar i kajnära miljöer

Upprustning av Stockholms Hamnars kajer

En viktig förutsättning för välutnyttjade kajer är att upprustning och anpassning efter verksamheternas krav. Sedan mitten på 1990-talet har det pågått upprustningar av Hamnens innerstadskajer. Det senaste exemplet är renoveringen av Strömkajen. Vid renoveringarna har följande aspekter varit vägledande:

- Kajer av fortsatt hög kvalitet anpassade till verksamheten
- Tillgänglighet för alla
- Trygga och säkra miljöer
- Estetik, vackra kajer. Materialval, belysning och andra detaljer som skyltar, bänkar, papperskorgar, etc. anpassas till miljön. Detta säkerställs genom upprättande av gestaltungsprogram
- Förhöja Stockholms skönhet genom närheten till vattnet

Arbetet med upprustningarna kommer att fortsätta. Närmast i tur står en upprustning av den s.k. museikajen bakom Nationalmuseum. Stockholms Hamnar påbörjar också en översyn av funktioner och verksamheter längs Skeppsbron.

Förslag

Styrelsen föreslås besluta

att godkänna lämnad redovisning.

Stockholm den 12 november 2013

Johan Castvall